

Network East-West, z. s.
Terénní program Centrum JANA
Dobrovského 253, 346 01 Horšovský Týn

Název vnitřního předpisu:

ETICKÉ NORMY

Číslo vnitřního předpisu: Ř3/2024
Zpracoval: Tým Centra JANA
Schvaluje a vydává: Mgr. Lucíí Černou, ředitelka
Za aktualizace odpovídá: Mgr. Lucie Černá
Určen: klientům a pracovníkům sociální služby, členům spolku
Příští aktualizace při změně.
Revize: 2025

podpis vydávajícího

Obsah

1	ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	3
2	ETICKÝ KODEX PRACOVNÍKŮ	3
2.1	Etické zásady obecně.....	3
2.2	Etické zásady ve vztahu ke klientům	4
2.3	Etické zásady ve vztahu k zaměstnavateli	4
2.4	Etické zásady koležiality.....	5
2.5	Etické zásady odbornosti a povolání.....	5
2.6	Etické zásady ve vztahu ke společnosti.....	7
2.7	Postupy při řešení etických problémů a jejich předcházení	8
3	KODEX PRÁV KLIENTŮ.....	8
3.1	Práva klientů.....	8
3.2	Povinnosti klientů	9
4	ETICKÝ KODEX SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR.....	9
4.1	Etické zásady	9
4.2	Pravidla etického chování sociálního pracovníka	9
4.2.1	Ve vztahu ke klientovi	9
4.2.2	Ve vztahu ke svému zaměstnavateli	10
4.2.3	Ve vztahu ke svým kolegům	10
4.2.4	Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti.....	10
4.2.5	Ve vztahu ke společnosti	10
4.3	Etický kodex pracovníků v adiktologii (Dále jen Etický kodex).....	11
4.3.1	Závaznost	11
4.3.2	Adiktologie.....	11
4.3.3	Profesionální kompetence.....	12
4.3.4	Respekt k právům.....	13
4.3.5	Soukromí a důvěrnost informací.....	13
4.3.6	Informování o poskytované péči.....	13
4.3.7	Vztahy s kolegy	14

4.3.8	Etická dilemata	14
4.3.9	Střety zájmů	14
4.3.10	Výzkum	14
5	ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	14

1 ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Pomáháme osobám, které pracují v prostituci a uživatelům návykových látek při řešení jejich zdravotních a sociálních problémů. Svoji činností se snažíme klienty učit, jak minimalizovat rizika, kterým jsou vystaveni. Tím, že podpoříme zdraví jednotlivce, ovlivníme i zdraví veřejné. Podmínkou pro naplnění poslání je mimo jiné dodržování etických norem. Součástí etických norem, kterými se řídí pracovníci Centra JANA, jsou:

- Etický kodex pracovníků
- Kodex práv klientek
- Etický kodex sociálních pracovníků ČR

2 ETICKÝ KODEX PRACOVNÍKŮ

2.1 ETICKÉ ZÁSADY OBECNĚ

Sociální, psychologická a zdravotní péče je založena na hodnotách demokracie a lidských práv, které jsou vyjádřeny v Chartě lidských práv spojených národů a Listině základních práv a svobod. Dále se řídí zákony České republiky, které uvedené kodexy rozvíjejí.

Každý člen týmu ctí jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

Mezi základní hodnoty řadíme práva jedinců na soukromí, důvěrnost, sebeurčení a autonomii. Tyto principy se uplatňují v přístupu ke klientům a musí být v souladu nejen s profesionálními povinnostmi, ale i se zákonem.

Právo každého jedince na seberealizaci je zpochybnitelné, pokud dochází k omezení takového práva u druhých osob.

Pracovník usiluje o zajištění vysoké odborné úrovně, přičemž poskytuje pouze ty služby, které odpovídají odborným standardům terénních programů a individuálním kompetencím jednotlivých pracovníků.

Součástí etického přístupu je dobrá vůle pomáhat na základě znalostí, dovedností a zkušeností jednotlivcům, skupinám a komunitám při jejich rozvoji a při řešení konfliktů se společností.

Profesionální odpovědnost má prioritu před osobními zájmy.

2.2 ETICKÉ ZÁSADY VE VZTAHU KE KLIENTŮM

Pracovník respektuje klienta jako rovnocenného partnera se všemi občanskými právy a povinnostmi, včetně jeho zodpovědnosti za své zdraví.

Pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva klientů.

Pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. Chrání klientova práva na soukromí a důvěrnosti jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje jej o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytuje bez jeho souhlasu. Pokud použije získané informace /např. ke studijním aj. účelům – kazuistiky, statistické zpracování, zprávy pro instituce/, vždy garantuje anonymitu osobních údajů.

Pracovník je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti se svým působením v Centru JANA, nebo v terénním programu a které se vztahují ke klientům. Této povinnosti jej může zbavit pouze klient nebo jeho zákonný zástupce písemným prohlášením. I v tomto případě je však pracovník povinen zvážit zachování mlčenlivosti, pokud je to v zájmu klienta. Tím nejsou dotčena příslušná ustanovení trestního řádu a povinnosti vypovídají před orgány činným v trestním řízení.

Pracovník hledá možnosti jak zainteresovat klienty do řešení jejich problémů.

Pracovník se musí snažit zajistit, udržet a rozvíjet svou profesionální kompetenci, která obsahuje i supervizi, uvědomovat si a zachovávat hranice vlastních kompetencí.

2.3 ETICKÉ ZÁSADY VE VZTAHU K ZAMĚSTNAVATELI

Pracovník plní odpovědně své povinnosti vyplývající ze závazků svému zaměstnavateli.

Zaměstnavatel vytváří takové podmínky, které umožňují členům pracovního týmu závazky přijmout a uplatňovat je v souladu s tímto kodexem.

Pracovník se snaží ovlivňovat pracovní postupy s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb.

Zaměstnanec i v mimopracovní době vystupuje tak, aby nepoškodil pověst a dobré jméno organizace.

2.4 ETICKÉ ZÁSADY KOLEGIALITY

Pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytované služby.

Pracovník respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborníků. Přípomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.

Pracovník je povinen konstruktivně spolupracovat s těmi kolegy a odborníky, zejména s těmi, kteří jsou následně v kontaktu se stejnými klienty. Předává-li klienta do péče kolegovi nebo jinému odborníkovi mimo Centrum JANA, pak jej, po vydání klientova souhlasu, může informovat o dosavadním průběhu péče.

Pracovník upřednostňuje týmovou spolupráci před individuálním pojetím služby.

V kontaktu s pracovníky ostatních pracovišť organizace i ostatních organizací zásadně uplatňuje princip kolegiality (nikoliv konkurence).

2.5 ETICKÉ ZÁSADY ODBORNOSTI A POVOLÁNÍ

Pracovník dbá na udržování a zvyšování prestiže daného typu služby.

Pracovník se snaží o zvyšování odborné úrovně své práce a brání tomu, aby odbornou práci prováděl nekvalifikovaný pracovník nebo pracovník bez patřičného vzdělání a průpravy.

Pracovník je zodpovědný za své celoživotní vzdělávání, což je základní předpoklad pro udržení stanoveného standardu služeb a schopnosti řešit problémy.

Pracovníci Centrum JANA ctí kromě tohoto etického kodexu Etický kodex sociálních pracovníků České republiky.

Pracovník dodržuje určenou pracovní dobu s ohledem na případy, které vyžadují neodkladné řešení.

Na veřejnosti pracovník vystupuje seriózně a odpovědně, tedy tak, aby vytvářel co nejlepší obraz o službě i organizaci.

Pracovníka se týká ohlašovací povinnost pouze v případech určených zákonem ČR - ve znění zákona č. 40/2009 Sb.:

Neoznámení trestného činu (§ 368 TZ)

(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), braní rukojmí (§ 174), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení

zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, a takový trestný čin oznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu nebo místo toho, jde-li o vojáka, nadřízenému, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání.

(3) Oznamovací povinnost trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 a zbavení osobní svobody (§ 170) nemá též osoba poskytující pomoc obětem trestných činů.

Nepřekážení trestného činu (§ 367 TZ)

(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), neoprávněného odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlčení podle § 172 odst. 2 a 3, loupeže (§ 173), braní rukojmí (§ 174), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 odst. 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4 a 5, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), zneužití informace v obchodním styku podle § 255 odst. 4, zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 3, poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§

283), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, vzpoury vězňů (§ 344), neuposlechnutí rozkazu podle § 375 odst. 2 a 3, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 2 a 3, porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 3 a 4, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 3 a 4, zběhnutí (§ 386), ohrožování morálního stavu vojáků podle § 392 odst. 2, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li trestný čin překazit bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. Uvedení osoby blízké v nebezpečí trestního stíhání však nezabývá pachatele trestní odpovědnosti, týká-li se nepřekazení trestného činu vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) a zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3.

(3) Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

2.6 ETICKÉ ZÁSADY VE VZTAHU KE SPOLEČNOSTI

Pracovník je povinen objektivně informovat většinou společnost o fenoménu prostituce a obchodování s lidmi, užívání drog a poukazovat na situaci jeho obětí. Svým působením se snaží odbourávat předsudky, které o ženách pracujících v sex byznysu panují. Stejně tomu je i v případě drogových uživatelů.

2.7 POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ ETICKÝCH PROBLÉMŮ A JEJICH PŘEDCHÁZENÍ

Závažné i méně závažné etické problémy řeší tým Centrum JANA v rámci týmové porady nebo supervize. Každý člen týmu má mít možnost diskutovat a analyzovat tyto problémy ve spolupráci se všemi stranami, kterých se problém týká. Úkolem supervize je mj. napomáhat řešit etické problémy, které se jednotlivcům a týmu nedaří řešit z vlastních lidských a odborných zdrojů. Pokud se jedná o případ, který je nutný řešit v bližším časovém horizontu, je dán prostor též na poradách týmu. V krajním případě, a pokud to situace v terénu dovolí, mohou pracovníci volat vedoucímu programu, vedoucímu projektu nebo zástupci/kyni vedoucího.

Pokud člen týmu nemá možnosti řešit uspokojivým způsobem etické problémy v týmu a v rámci supervize, má možnost se obrátit na Asociace poskytovatelů adiktologických služeb, z. s. (zkr. APAS), výbor sekce Harm Reduction.

3 KODEX PRÁV KLIENTŮ

Terénní program Centru JANA dodržuje Kodex práv klientek. Tento Kodex je zveřejněn pro klientky ve srozumitelné formě.

3.1 PRÁVA KLIENTŮ

Klient má právo na rovný přístup ke službám bez ohledu na své osobní, sociální, ekonomické či kulturní charakteristiky (každý klient je vnímán a respektován ve své jedinečnosti a autonomii).

Klient má právo na lidskou důstojnost, bezpečí a nedotknutelnost fyzickou, citovou, hodnotovou i majetkovou. Má právo na ochranu před fyzickým, citovým a sexuálním zneužíváním a před nedobrovolným fyzickým omezováním (klient má právo na ochranu před nátlakem, týráním, zneužíváním či jiným zanedbáváním ze strany kohokoliv).

Klient má právo být přijímán jako samostatná a odpovědná bytost.

Klient má právo na utajení informací týkajících se jeho účasti ve službě a všech jeho záznamů a to v souladu se zákony ČR.

Klient má právo ukončit či odmítnout služby bez jakéhokoliv fyzického či psychického nátlaku.

V případě, že poskytnutí služby odmítl nebo ukončil z jakéhokoliv důvodu, má právo kdykoliv znovu využít služeb Centrum JANA, pokud o ně projeví zájem.

Klient má právo na poskytnutí první pomoci.

Klient má právo na zprostředkování právního poradenství v případě potřeby.

Klient má právo být zapojen do řešení svých problémů.

Klient má právo na zajištění služby a péče bez ohledu na pohlaví, etnicitu, národnost, původ, barvu pleti, politickou příslušnost, sexuální orientaci, stav, náboženství, identitu, věk, duševní či fyzické postižení, zdravotní stav, předešlou kriminální činnost nebo veřejné postavení.

Klient má právo dobrovolně se rozhodnout, zda službu přijme či nikoliv.

Klient má právo podat si stížnost a být informován o postupu při uplatňování stížnosti.

Klient má právo seznámit se přiměřeným způsobem s tím, jak je v organizaci vedena, uchovávána a zabezpečena dokumentace obsahující jeho osobní údaje.

Klient má právo na jasné vymezení zodpovědnosti u pracovníků Centrum JANA.

3.2 POVINNOSTI KLIENTŮ

- klient je povinen respektovat a řídit se podmínkami terénního programu
- při porušení je povinen přijmout sankce a rozhodnutí terénních programů
- klient je povinen respektovat pracovníky terénních programů
- klient je povinen komunikovat s pracovníky slušně bez fyzického, psychického sexuálního nátlaku
- klient se nesmí chovat agresivně, jak fyzicky, tak verbálně
- klient si nesmí vynucovat výhody a služby nad rámec terénních programů

4 ETICKÝ KODEX SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR

4.1 ETICKÉ ZÁSADY

Sociální práce je založena na hodnotách demokracie a lidských práv.

Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřena v Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte.

Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v míře, aby současně nedocházelo k omezení takového práva druhých osob.

Sociální pracovník musí dávat přednost své profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby, které poskytuje, musí být na nejvyšší odborné úrovni.

4.2 PRAVIDLA ETICKÉHO CHOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

4.2.1 VE VZTAHU KE KLIENTOVI

Sociální pracovník vede své klienty k vědomí odpovědnosti sám za sebe.

Sociální pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.

Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. Při žádné formě diskriminace nespolupracuje a neúčastní se jí.

Chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby s omezenou způsobilostí k právním úkonům nebo jestliže jsou ohroženy další osoby. V případech správního řízení umožňuje účastníkům tohoto řízení nahlížet do spisů.

Sociální pracovník dbá, aby klienti obdrželi všechny služby a dávky sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které je zaměstnán, ale i od ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Pomáhá řešit i jiné záležitosti a problémy klienta týkající se jiné složky jeho života.

Sociální pracovník hledá možnosti jak zapojit klienty do procesu řešení jejich problémů.

4.2.2 VE VZTAHU KE SVÉMU ZAMĚSTNAVATELI

Sociální pracovník plní odpovědně své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli.

V zaměstnanecké organizaci vytváří takové podmínky, které umožní sociálním pracovníkům v ní zaměstnaným přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu.

Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

4.2.3 VE VZTAHU KE SVÝM KOLEGŮM

Sociální pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů, ostatních odborných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.

4.2.4 VE VZTAHU KE SVÉMU POVOLÁNÍ A ODBORNOSTI

Sociální pracovník dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání.

Neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.

Brání tomu, aby odbornou sociální práci prováděl nekvalifikovaný pracovník bez patřičného vzdělání.

Je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy a dilema.

Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a odbornosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.

4.2.5 VE VZTAHU KE SPOLEČNOSTI

Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na způsoby, kterými společnost nebo vláda vytvářejí nebo přispívají k obtížím a utrpení lidí a nesnaží se o jejich ukončení.

Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, politice státu i v politice mezinárodní.

Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují.

Působí na rozšíření možnosti a příležitosti ke zlepšení kvality života pro všechny lidi, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.

Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo.

4.3 ETICKÝ KODEX PRACOVNÍKŮ V ADIKTOLOGII (DÁLE JEN ETICKÝ KODEX)

Všichni pracovníci v adiktologii, Asociaci nestátních organizací poskytujících adiktologické a sociální služby pro osoby ohrožené závislostním chováním (A.N.O) a České asociaci adiktologů (ČAA), její sekce a přidružené organizace), přijímají odpovědnost vůči sobě i klientům/pacientům (dále jen klienti), kteří se jim svěřili do péče a vstoupili s nimi do specifického vztahu.

Pracovníci mají dobrou znalost etického kodexu a integrují etická témata do své praxe. SNN, ANO, ČAA věnují pozornost etickým otázkám, k naplnění funkcí etického kodexu zřizují etickou komisi, pořádají vzdělávací akce s tímto tématem a na odborné půdě diskutují otázky etiky.

Etický kodex slouží:

- a) k ochraně klienta před poškozením, k ochraně jeho osobní integrity a zajištění bezpečí.
- b) k dobré spolupráci a komunikaci mezi různými spolupracujícími odborníky v oblasti adiktologie a podpoře etického chování mezi kolegy.
- c) jako základ pro řešení etických dilemat a stížností na etická pochybení.
- d) jako průvodce a inspirátor profesionálního jednání pro pracovníky v adiktologických službách (dále jen pracovníci).

4.3.1 ZÁVAZNOST

Etický kodex je závazný pro všechny členy výše uvedených společností a je v souladu s etickými směrnici jednotlivých specifických profesí, které v oboru adiktologie pracují. Tento etický kodex nenahrazuje jednotlivé profesní kodexy.

4.3.2 ADIKTOLOGIE

Adiktologie je interdisciplinární obor zaměřující se na základě bio-psycho-sociospirituálního modelu závislosti na poruchy související s užíváním psychotropních látek a příbuzné poruchy se závislostním chováním z hlediska jejich prevence, včasné intervence, poradenství, léčby,

sociální rehabilitace a sociálního začleňování osob s těmito poruchami a souvisejících výzkumných a metodologických aspektů.

V rámci tohoto oboru svoji profesi vykonávají adiktologové, lékaři, zdravotní sestry, sociální pracovníci, psychoterapeuti, psychologové, pedagogové a další odborníci. Všechny tyto profese poskytují odbornou péči v rámci primární, sekundární a terciární prevence závislostí.

Adiktologická péče je založena na interakci mezi jedním nebo více klienty a jedním nebo více pracovníky, s cílem změny životního stylu či dalšího rozvoje osobnosti.

Od pracovníků se požaduje, aby používali svou odbornost s vážností vůči důstojnosti a sebeúctě jednotlivce (klient, jeho rodina, kolegové), a v nejlepším zájmu klientů.

4.3.3 PROFESIONÁLNÍ KOMPETENCE

Pracovníci vykonávají svoji profesi kompetentním způsobem. Věnují pozornost vývoji oboru a svému dalšímu sebevzdělání. Svoji praxi vykonávají v rámci adiktologické komunity a mají povědomí o vývoji teorií a metod.

Pracovníci omezují svoji praxi na takové postupy, které odpovídají uznávané praxi, aktuálním vědeckým poznatkům a příslušným zákonným normám, a v nichž se mohou vykázat dostatečným a potvrzeným vzděláním, znalostmi a zkušenostmi.

Pracovníci si jsou vědomi své odpovědnosti za proces doprovázení klienta během péče (léčby), jsou si vědomi hranic, které jsou nezbytné k vytvoření bezpečného vztahu, který umožní uzdravu a osobnostní růst klientů. Vyhýbají se tomu, aby poškodili klienta nebo pověst profese.

Profesionální chování pracovníka vychází z jeho odborné role, charakterizované profesionálním vztahem. Pracovník je odpovědný za to, že s klientem není v jiném vztahu, který by profesionální vztah mohl narušit. Pracovník si je vědom toho, že nerovnováha vědomosti a rozložení moci ovlivňuje profesionální vztah pracovníka s klienty i kolegy. Čím větší je závislost klienta na pracovníkovi, tím je větší odpovědnost pracovníka. Odpovědnost pracovníka se odvozuje od stadia a druhu profesionálního vztahu. Pracovník si je vědom své moci vůči klientovi a nezneužívá jí, stejně tak nezneužívá jeho důvěru.

Pracovník nevykonává svoji praxi, pokud jeho schopnosti či úsudek jsou nepříznivě ovlivněny, a to i dočasně.

Pracovník pravidelně svoji práci s klientem konzultuje s kolegy, nechává se odborně vést, využívá supervizi.

Pracovník přesně a pravdivě informuje klienty o alternativních možnostech pomoci a léčby, přesně formuluje odborné zprávy a názory a poctivě a přesně informuje klienta o cenách jemu poskytovaných služeb.

Pracovník neodkladně poskytuje první pomoc v případech ohrožení života a bezprostředního vážného ohrožení zdraví, popř. předávkování.

Pracovník odpovídá za kontinuitu odborné péče, spolupracuje s dalšími odborníky a v případech, kdy musí přerušit nebo ukončit svoji angažovanost v případě, zajišťuje klientovi další

nezbytnou péči. Kolegům v navazující péči předává zjištěné nálezy a s vědomím klienta je informuje o dosavadním průběhu péče.

Odpovědnost vůči klientovi trvá i po formálním ukončení profesionálního vztahu. Povinnost zachovávat důvěrnost osobních a citlivých údajů a nezneužívat je, stejně jako respekt k právům (viz níže) trvá i po formálním ukončení profesionálního vztahu.

4.3.4 RESPEKT K PRÁVŮM

Pracovníci mají hluboký respekt ke klientovi a jeho blízkým. Respektují práva klientů na soukromí, důvěrnost informací, sebeurčení a autonomii.

Pracovníci mají respekt k vědomostem, vhledu, zkušenostem a odborným znalostem klientů, kolegů a veřejnosti. Uvědomují si individuální jedinečnost jedince ve vztahu ke kulturním, gender specifickým, sexuální orientaci, rasové a národnostní příslušnosti, původu, věku, náboženství, jazyku a socioekonomickému statusu.

Pracovník nesmí zneužívat profesionální vztah k dalším osobním, nekontraktovaným hmotným, náboženským, politickým nebo jiným ideologickým ziskům. Pracovník nenavazuje sexuální vztahy s klientem.

Pracovník uzavírá s klientem pouze takový kontrakt, jehož nárokům je schopen dostát a poskytuje klientovi pouze dohodnutou péči.

4.3.5 SOUKROMÍ A DŮVĚRNOST INFORMACÍ

Pracovníci jsou vázáni principem mlčenlivosti o všech skutečnostech, které se dozvěděli v průběhu práce s klientem.

Pracovníci od klientů sbírají pouze takové informace, které nezbytně potřebují k naplnění kontraktu s klientem, popř. takové, které musí sbírat dle platných zákonů

Pracovníci veškeré záznamy o klientech a práci s nimi považují za důvěrné, neposkytují je třetím osobám bez souhlasu klienta a odpovídají za jejich bezpečně zajištění.

Pracovníci si jsou vědomi omezení v zachování důvěrnosti informací v souladu se zákonem a informují o nich klienty.

4.3.6 INFORMOVÁNÍ O POSKYTOVANÉ PÉČI

Před zahájením a v průběhu péče (léčby) pracovník informuje klienta o profesionálních postupech péče a léčby, používaných metodách a pravděpodobných následcích a výsledcích péče. Dále je informován o tom, jak je vedena a zajištěna dokumentace jeho spolupráce s pracovníkem.

Pracovník informuje klienta, kdy, v jakých situacích a na jak dlouho může být omezeno klientovo právo na sebeurčení (z důvodu věku, duševního zdraví, omezení stanovených soudem).

4.3.7 VZTAHY S KOLEGY

Základem vztahů mezi pracovníky je vzájemně čestné, slušné, společensky korektní chování spolu s kritickou náročností, respektováním kompetence a přiznáním práva na odlišný názor.

Pracovník při veřejných vystoupeních a práci s klientem se zdržuje urážlivých výroků nebo narážek ve vztahu ke stavu, kvalifikaci nebo povaze jiného kolegy. Naproti tomu je vítaná přímá nebo osobní kritika.

Pracovník je odpovědný za konfrontaci kolegy, jestliže má podložený předpoklad, že se kolega chová v rozporu s etickým kodexem. Pokud během komunikace s kolegou nedojde k nalezení řešení, je povinen informovat jeho odbornou společnost či zaměstnavatele.

4.3.8 ETICKÁ DILEMATA

Etické dilema je situace, kdy pracovník musí učinit takové rozhodnutí, při němž musí volit z několika alternativ, z nichž žádná není ta dobrá, optimální.

Pracovníci se pravidelně setkávají s řešením etických dilemat v praxi. Jejich povinností je tato dilemata zkoumat, objasňovat a konzultovat s kolegy.

Pracovníci jsou podporováni v tom, aby upozorňovali na etická dilemata a jejich rizika vhodným způsobem své vedoucí a předkládali je v supervizi.

4.3.9 STŘETY ZÁJMŮ

Pracovníci uvažují o případných možných střetech svých zájmů se zájmem klienta.

Pracovník si je vědom toho, že jeho spolupráce s výrobcí léků, tabáku, alkoholu a provozovateli hazardních her, je vždy v potenciálním střetu zájmu se zájmy klientů. Z toho důvodu přistupuje k takové situaci obzvláště obezřetně a s plnou odpovědností.

Vzdělávání a supervize

Pracovníci, kteří působí jako pedagogové v oboru, tohoto kodexu též dbají, seznamují s ním studenty a posluchače, upozorňují je na jeho zásady a etická dilemata, učí je nalézat vhodná řešení a dbát na zvyšování jejich etického vědomí.

Totéž v přiměřené formě platí pro pracovníky, kteří působí v oboru jako supervizoři.

4.3.10 VÝZKUM

Pracovníci provádějící výzkum s klienty, jejich blízkými a jinými fyzickými i právníckými osobami, aplikují zásady příslušných etických kodexu týkající se výzkumů na plánování, provádění, vyhodnocení a zveřejnění výzkumné studie. Jsou odpovědní za to, že jejich další spolupracovníci na výzkumu tyto zásady znají a zasazují se o jejich dodržování.

5 ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Zaměstnanec terénního programu Centrum JANA si je vědom, že nedodržováním těchto etických norem hrubě porušuje pracovní kázeň.

Příloha: Podpisový arch